

שופטים ט"ו

1) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף י עמוד א

(שופטים טו) וילך שמשון וילכד שלש מאות שועלים - מאי שנא שועלים: אמר רבי איבו בר נגדי א"ר חייא בר אבא, אמר שמשון: יבא מי שחוזר לאחוריו, ויפרע מפלשתים שחזרו בשבועתן.

2) שו"ת חלקת יעקב חו"מ סימן לד

בדבר השאלה אם מותר לגרום צער בעלי חיים ע"י נסיונות שונים בגופם, לשם חקירות מדעיות לתועלת חכמת הרפואה.

ה) תבנא לדידן דאין לנו מקור נאמן מגמרא דביש לו צורך לא שייך צעב"ח. והנה ראיתי תשובה נדפסה מהג' ר"י צירלזאהן שמביא ראיה מפסוק מפורש בשופטים ט"ו ד' ה' שמשון הצית אש בתוך זנבות שלש מאות השועלים שלכד, בכדי לשרוף את יבול הפלשתים ע"י ששלחן חפשי על השדה, הרי אף דאין לך צעב"ח גדול מזה הותרה לו בפשיטות, דלולא זאת לא היה עושה נגד התורה, אדם גדול כמשון שחז"ל עטרוהו בשם צדיק ושרוח הקדש היתה מקשקשת לפניו כזוג, כדאיתא בסוטה ט' ב' ובנויר ד' ב' למדו רז"ל דנזיר שמשון מותר ליטמא למתים, שכן מצינו בשמשון, שאלמלא היה היתר פשוט, לא היה מטמא למתים. וראיה זו אינו מכיר, דבעת ההיא הפלשתים היו מושלים על ישראל כמפורש שם בפסוק "ולא ידעו כי מד' הוא, כי תואנה הוא מבקש מפלשתים" וכל מעשיו היו לשם מלחמת מצוה, עי' רמב"ם הלכ' מלכים פ"ה א' "איזו מלחמת מצוה,,, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם וכו'" וגם הוא בעצמו היה מסכן נפשו, בשפטו שהיא מלחמת מצוה ודו"ק.

3) תלמוד ירושלמי מסכת תרומות פרק ח דף מו טור ב /ה"ד

תני סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך ופגעו להן גוים ואמרו תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם לאו הרי אנו הורגין את כולכ' אפילו כולן נהרגין לא ימסרו נפש אחת מישראל ייחדו להן אחד כגון שבע בן בכרי ימסרו אותו ולא ייהרגו אמר רבי שמעון בן לקיש והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי ורבי יוחנן אמר אף על פי שאינו חייב מיתה כשבע בן בכרי

4) רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ה הלכה ה

נשים שאמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחת מכן ונטמא אותה ואם לאו נטמא את כולכן יטמאו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל, וכן אם אמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחד מכם ונהרגנו ואם לאו נהרוג כולכם, יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל, ואם יחדוהו להם ואמרו תנו לנו פלוני או נהרוג את כולכם, אם היה מחוייב מיתה כשבע בן בכרי יתנו אותו להם, ואין מורין להם כן לכתחלה, ואם אינו חייב מיתה יהרגו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל.

5) רש"י מסכת סנהדרין דף עב עמוד ב

יצא ראשו - באשה המקשה לילד ומסוכנת, וקתני רישא: החיה פושטת ידה וחותרתו ומוציאתו לאברים, דכל זמן שלא יצא לאויר העולם לאו נפש הוא וניתן להורגו ולהציל את אמו, אבל יצא ראשו - אין נוגעים בו להורגו, דהוה ליה כילוד ואין דוחין נפש מפני נפש, ואם תאמר מעשה דשבע בן בכרי (שמואל ב, כ) הנה ראשו מושלך אליך דדחו נפש מפני נפש - התם משום דאפילו לא מסרוהו לו היה נהרג בעיר כשיתפשנה יואב והן נהרגין עמו, אבל אם היה הוא ניצול אף על פי שהן נהרגין לא היו רשאים למסרו כדי להציל עצמן, אי נמי: משום דמורד במלכות הוה, והכי מפרש לה בתוספתא

6) שולחן ערוך יורה דעה סימן קנו סעיף א

עובדי כוכבים שאמרו לישראל: תנו לנו אחד מכם ונהרגנו, לא יתנו להם אחד מהם אלא א"כ יחדוהו ואמרו: תנו לנו פלוני. (משנה פ' ח' דתרומות והרמב"ם פ"ה מהלכות יסודי התורה). ויש אומרים דאפילו בכה"ג אין למסרו, אא"כ חייב מיתה כשבע בן בכרי. (ב"י בשם רש"י ור"ן).

7) רד"ק שמואל ב פרק כ פסוק כב

אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהוא מבפנים והם מבחוץ כמו שעשו בני יהודה בשמשון פ' שהיה יכול להמלט שמשון שהיה מבפנים בסלע לפיכך לא נתנוהו אלא מדעתו אבל הוא והם מבפנים הואיל והוא נהרג והם נהרגו יתנוהו להם ואל יהרגו כולם

8) מלבי"ם על שופטים פרק טו פסוק יא - חלק באור הענין

הלא ידעת כי מושלים בנו פלשתים - כי הדין הוא שעכו"ם שאמרו תנו לנו אחד מכם ונהרגנו לא ימסרוהו (לדעת הרמב"ם) אא"כ חייב מיתה כשבע בן בכרי, ר"ל אף שאינו חייב מד"ת רק מדין מלכות, וכן אם היה רודף רבים שע"י יגיע סכנה לכלל ישראל שאז מוסרים אותו אף שלא יחדוהו (כמ"ש הט"ז ביו"ד סימן קנ"ז), ותחלה אמרו הלא ידעת כי מושלים בנו פלשתים ומה זאת עשית וא"כ אתה רודף את הכלל, והשיב אני לא חשבתי שיגיע לכם נזק כי כאשר עשו לי כן עשיתי להם - והוא דברים שביני לבנים בלתי נוגעים אל הכלל:

9) ספר אור שמח - הלכות יסודי התורה - פרק ה - הלכה ה

נ"ב - ומה שבשמשון באו אנשי יהודה לאסרוך לתתך ביד. פלשתים, אף שלא היה חייב מיתה, נראה משום דמסכן רבים והוי כעוסק בזיופים סימן תכ"ח בהגה, וזה מה עשית לנו כו':

10) בראשית רבה (וילנא) פרשה צח

יג דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל, כמיוחד של שבטים, א"ר יהושע בר נחמיה אילולי שנדבק למיוחד שבשבטים אפילו שופט אחד שהעמיד לא היה מעמיד, ואיזה זה, זה שמשון בן מנוח, כיחידו של עולם מה יחידו של עולם אינו צריך סיוע, כך שמשון בן מנוח אינו צריך לסיוע אלא (שופטים טו) וימצא לחי חמור טריה, מהו טריה בר תלתא יומין, רבי אבון אמר בטנה תרין, היא דעתיה דר' אבון דאמר רבי אבון בלחי החמור חמור חמורתים וגו', ויצמא מאד, דמפטפט צחי, אמר רבי חוניה ורבי עזריה בשם רבי יוחנן אפילו היה צרצור של מים לא היה יכול לפשוט את ידו וליטלו, אלא (שם טו) ויקרא אל ה' ויאמר אתה נתתה ביד עבדך וגו', אמר לפניו רבון העולמים אם אינו ביני לבינן אלא המילה הזאת כדאי הוא שלא אפול בידן, מיד (שם) ויבקע אלקים את המכתש אשר בלחי, רבי לוי ורבנן, רבי לוי אמר המקום ההוא שמו לחי, רבנן אמרי המקום ההוא מכתש שמו, רבי אבא בר כהנא ור' ברכיה בשם רבי אליעזר מלמד שהביא לו הקב"ה מעיין מבין שיניו, באיזו זכות מברכתו של משה שאמר יונק מן הבשן מבין שיניו.